Să lăsăm textul să vorbească

Reprezentația secției maghiare a Teatrului din Oradea cu piesa lui Adrian Dohotaru **Concurs de împrejurări** a fost văzută în cadrul unui turneu, prilejuit de Zilele Teatrale Covăsnene, organizate la Sfîntu Gheorghe. Un spectacol rodat binișor, avînd în vedere răstimpul scurs de la premieră. Textul, analizat minuțios cu prilejul premierei pe țară de la Teatrul „Nottara" („Teatrul" nr. 7—8/1986), e o diligentă încercare de convertire în fapt teatral a unei îndelungate experiențe de gazetar. Gîndind pentru scenă istoria renunțării, din motive deloc fortuite, la nădejdea de a avea un loc de muncă mai potrivit, Adrian Dohotaru circumscrie, cu gravitate și veridicitate, mecanisme complicate și subtile ale delațiunii. Întrucît această Nana, personaj-protagonist al piesei, femeie ce așteaptă un copil și candidează la un post de cercetător științific, este doar un om care aspiră să se afle la locul său. Inamicii, într-o rețea veroasă de relații, telefoane și obtuzități, o fac să renunțe; jocurile de interese o dezgustă, preferă să abdice, dar nu aruncînd arma, ci continuînd, după naștere, mamă de acum, să profeseze la catedră. Renunțarea nu e luată în tragic, ea devine o acuzată expresie a unei atitudini, o afirmare a demnității. Personajul are o evoluție limpede, în trama piesei, energia atitudinii îi conferă fior, încărcătură dramatică, rezistență scenică, cu toate că partiturile celor cu care intră în dialog — în afară de principalul adversar, Prorectorul, corupt și venal — nu au o pondere pe măsură.

Spectacolul condus de regizorul Farkas István e un amestec de stiluri nedumeritor. Se pune accentul pe realizarea unor imagini scenice metaforizante, care însă încetinesc ritmul, reduc fluența și trimit, uneori, la contrasensuri și concluzii nedorite. Kiss Török Ildikó (Nana) se luptă cu folos spre a impune cerbicia personajului, fără echivocuri și tenebre. O secondează, în rolul bărbatului, Medgyesfalvy Sándor, înclinat să apese pe pedala dramatismului mai mult decît este cazul. Laczó Gusztáv în Prorector dovedește o reală știință a măsurii, într-un rol pîndit de primejdia tușelor groase. László Attila, un actor tînăr, distribuit în filozofardul personaj Un euforic — distribuirea e îmbucurătoare, pentru rodajul într-ale meseriei — pune prea mult năduf în rostirea vorbelor-petarde. Invitat în reprezentație, Sata Árpád — actor al colectivului clujean — realizează un crochiu acid-amar al lipsei de voință, al abuliei cu morgă.

Teodor SUGÁR

CONCURS DE ÎMPREJURĂRI de ADRIAN DOHOTARU • TEATRUL DE STAT DIN ORADEA, secția maghiară • Data premierei: 17 februarie 1988 • Traducerea: OLÁH TIBOR • Regia: FARKAS ISTVÁN • Scenografia: VIOARA BARA • Distribuția: KISS TÖRÉK ILDIKÓ (Nana), MEDGYESFALVY SÁNDOR (Ion), LACZÓ GUSZTÁV (Prorectorul), FÖLDES LÁSZLÓ (Profesorul), FÁBIÁN ENIKŐ (Cora), SATA ÁRPÁD (Secretarul), LÁSZLÓ ATTILA (Un euforic), HALASI ERZSÉBET (Celina), REVOCZKY RÓBERT (Tejghetarul).

Vizibilă este doar osatura

Fluturi... fluturi nu e o piesă care să stîrnească alt interes decît rubrica faptului divers dintr-o publicație occidentală; conține emoții de siestă și profunzimi de cafenea, prilejuite de o bîrfă oarecare, scandaloasă doar pentru că pare a fi lansată chiar de un martor ocular. Tînărul care sună la ușă și pe care Doamna îl primește în casa ei — tentată de gîndul reluării unor exerciții de seducție — se dovedește a fi tocmai copilul abandonat. Și, întrucît este „raisonneurul" cestiunii, cu el e simplu: nu poate fi decît ori violent, ori placid; ori un pornit să se răfuiască cu lumea, ori un justițiar minat de mesianică autocompătimire. Dan Aștilean îl definește pe tînărul Elio prin placiditate cu vagi și plictisite porniri justițiare. Personajul principal — din punct de vedere cantitativ — este Edda, doamna.

Regizorul Ioan Cristian nu o confundă pe Edda nici cu Ioana d'Arc, nici cu Angela Davis, motiv pentru care o lasă pe bătrîna Damă să alunece în propriul ei penibil. Olga Sîrbul schițează vag, foarte vag, datele personajului, iar ceea ce fusese construit în jurul ei pentru a o pune în evidență pare mai degrabă că o inco-

FLUTURI... FLUTURI de ALDO NICOLAJ • TEATRUL DRAMATIC din BAIA MARE • Regia: CRISTIAN IOAN • Scenografia: FLORIN HARASIM • Data premierei 16 octombrie 1988 • Distribuția: OLGA SÎRBUL (Edda), DAN AȘTILEAN (Elio), CERASELA STAN (Foca).

www.ziuaconstanta.ro

modează decît că îi prieşte. Motiv pentru care şocul scontat, şi pregătit cu minuţie de regizor, nu se produce : confruntarea dintre moarte şi viaţă răscoleşte publicul, şi nu personajul. Posibilul eşec e evitat : spectacolul trece din registrul psihologic în cel al distanţării brechtiene. Neavînd-o în rol pe Olga Tudorache, fatalmente regizorul a trebuit s-o aducă în prim-plan pe fata în casă, pe Foca. Cîte replici are Cerasela Stan în acest rol ? Pot fi numărate pe degete. Ei bine, actriţa face dintr-un personaj marginal o prezenţă atît de vie încît devine axul spectacolului. Ea este aspra şi neînduplecata instanţă în faţa căreia ambiţiile cîrlionţate şi volutele de iluzii — podoabele becisnicei metrese — se chircesc în gerul sentinţei mute, ancestrale, veşnice. Foca — Cerasela se dedublează : o condamnă pe Edda tăcut şi fără drept de apel ; dar îi şi este recunoscătoare pentru că, totuşi, nu mai e sărăcana de la ţară. Îşi înfruntă stăpîna, dar slujind-o corect, prompt, zi şi noapte ; o desfide lăsîndu-se, însă, şi ademenită de ideea că îi va purta cîndva podoabele ; căci Foca e gata să ducă la bun sfîrşit execuţia sentinţei : şi stăpîna sa va trebui să moară, ca şi fostul ei amant, — părăsită, duşmănită, ignorată. Cerasela Stan este astfel întruparea celei mai blajine vendete : fiecare-şi primeşte pedeapsa meritată pur şi simplu trăind şi sfîrşind aşa cum i-a fost dat. Cu excepţia rolului acestei excelente actriţe, spectacolul se înfăţişează ca într-un clişeu radiografic : vizibilă este doar osatura viziunii regizorale.

Paul Cornel CHITIC

Prospero şi abandonul fatal

Publicul, intrînd în sală, găseşte cortina ridicată, iar pe scenă, într-un decor şocant, se mişcă impasibil Caliban. În varianta de spectacol a regizorului Paraska Miklos, Caliban reprezintă o axă căreia i se circumscriu sensurile întregului demers artistic. Altfel spus, spectatorii sînt avertizaţi dintru început că în cele ce urmează va fi vorba despre Caliban, fiinţa umană pusă în situaţia de a se raporta la un larg evantai de adevăruri revelatoare şi de a veni în contact cu două lumi distincte. Pe de o parte, lumea fătărniciei şi a agresivităţii — reprezentată de Alonso şi curtenii săi, pe de altă parte, cea a lui Prospero şi Ariel — o lume a culturii, a teatrului. Adeevindu-i-se acesteia din urmă, decorul se compune dintr-un reflector şi un gong puse faţă în faţă cu publicul ; sînt apoi identificabile elemente din recuzita teatrului „nô", alături de care rămăşiţe de vestminte, cu siguranţă cîndva costumele unor actori, iau, în irizările estompate ale luminii, forma unor copaci. Răspîndite aparent la întîmplare, fragmentele de siluete din gips fac şi ele trimiterea la lumea spectacolului. Se poate astfel lesne înţelege că insula, cîndva numai a lui Caliban, a devenit acum teritoriul exclusiv al lui Prospero, perimetrul în care imaginaţia sa artistică se manifestă plenar, conform unei logici specifice, în virtutea căreia lucrurile sînt, spre final, repuse în ordinea lor firească.

Acs Alajos şi László Zsuzsa

FURTUNA de WILLIAM SHAKESPEARE • TEATRUL DE NORD din SATU MARE, secţia maghiară • Data premierei : 7 octombrie 1988 • Regia : PARASKA MIKLOS • Scenografia : MARIA GHEORGHIADE • Distribuţia : TÖRÖK ISTVÁN (Alonso) ; KILYEN LÁSZLÓ (Sebastian) ; ÁCS ALAJOS (Prospero) ; TÓTH-PALL MIKLÓS (Antonio) ; KONCZ ISTVÁN (Ferdinand) ; ANDRAS GYULA (Gonzalo) ; BESSENYEI ISTVÁN (Adrian Cîrmaciul) ; DIOSZEGHI IVÁN-JR. (Francisco, căpitanul) ; CZINTOS JOZSEF (Caliban) ; FÜLÖP ZOLTÁN (Trinculo) ; SZÉLES FERENC (Stephano) ; FÜLÖP ERZSEBET (Miranda) ; LÁSZLO SZUZSA (Ariel).

www.ziuaconstanta.ro